

raad voor cultuur
raad voor cultuur
raad voor cultuur

R.J. Schimmelpennincklaan 3
postbus 61243
2506 AE Den Haag
telefoon +31(0)70 310 66 86
fax +31(0)70 361 47 27
e-mail cultuur@cultuur.nl
www.cultuur.nl

De Staatssecretaris van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap
p/a de Algemene Rijksarchivaris
Postbus 90520
2509 LM 's-Gravenhage

datum: 31 oktober 2005
uw kenmerk: C/S&A/05/1651
uw brief van: 25 augustus 2005
ons kenmerk: arc-2005.02633/7

onderwerp: ontwerp-selectielijst archiefbescheiden op het beleidsterrein *Regionale Politieorganisaties* over de periode vanaf 1 april 1994 voor de zorgdragers de korpsbeheerders van de 25 politieregio's en het Korps Landelijke Politiediensten, gemachtigd door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Zeer geachte mevrouw Van der Laan,

1. In uw hierboven vermelde brief vraagt u de Raad voor Cultuur advies over de ontwerp-selectielijst op het beleidsterrein *Regionale Politieorganisaties* over de periode vanaf 1 april 1994 die de hierboven genoemde overheidsorganen in hun hoedanigheid van zorgdrager in de zin van de Archiefwet 1995 willen doen vaststellen.
In uw brief verzocht u de Raad om binnen acht weken advies uit te brengen. Hij biedt u bij deze zijn bevindingen¹ aan.
2. De Raad heeft de ontwerp-lijst in eerste instantie aan procedurele en vervolgens aan inhoudelijke aspecten getoetst. Zijn belangrijkste bevindingen worden in respectievelijk de paragrafen 4 en 5 uitgewerkt. De Raad adviseert u deze selectielijst vast te stellen voor de periode vanaf 1 april 1994, met inachtneming van de in dit advies gemaakte opmerkingen.
De in uw adviesaanvraag gestelde specifieke vragen worden in de paragrafen 3, 4 en 5 van dit advies beantwoord.

¹ Dit advies is voorbereid door de Bijzondere Commissie Archieven van de Raad.

3. *Toetsing van procedurele aspecten*

§ 3.1. Ontwerp-lijst

De ontwerp-selectielijst is in de ogen van de Raad slecht verantwoord, zeker als men in aanmerking neemt dat het opstellen van het ontwerp ruim 11 jaar in beslag heeft genomen.

Een uitgebreid Rapport Institutioneel Onderzoek ontbreekt. In de algemene toelichting van de lijst is sprake van een contextbeschrijving met in een noot een verwijzing naar het RIO *'Handelen met de sterke arm'* uit 1996. Het bevreemdt de Raad dat er niet voor gekozen is om de selectielijst te laten aansluiten op het hierboven genoemde RIO. Daarvoor zou dit RIO wel aangepast moeten worden, maar het vanwege de onderlinge samenhang van selectiebeslissingen op een beleidsterrein verdient het de voorkeur om een beleidsterrein in één onderzoeksrapport te beschrijven.

De ontwerp-selectielijst vertoont veel overeenkomsten met de onlangs voor advies voorgelegde gemeentelijke lijst. Ook die lijst was niet gebaseerd op een RIO. Wel was een rapport toegevoegd met een taakafbakening en een overzicht van relevante wetgeving die van invloed is op de bewaartermijnen. Een overzicht van relevante wetgeving ontbreekt in deze ontwerp-lijst en moet naar de mening van de Raad wel opgenomen worden.

Een historisch-maatschappelijke analyse ontbreekt eveneens, terwijl juist dit beleidsterrein aanleiding geeft tot het in kaart brengen van historisch relevante zaken als de IRT-affaire, de terrorismebestrijding etc.

De ontwerp-selectielijst is daarbij geen BSD met een opsomming van handelingen maar een selectielijst met een opsomming, op een vrij hoog abstractieniveau, van zowel categorieën archiefbescheiden als handelingen. Tussen beide groepen wordt geen duidelijk onderscheid gemaakt.

§ 3.2. Driehoeksoverleg

Bij uw adviesaanvraag was tevens gevoegd een exemplaar van het verslag betreffende het zogenaamde driehoeksoverleg, waarin, zoals voorgeschreven in artikel 3 van het Archiefbesluit 1995, ontwerp-selectielijsten tot stand komen. Hieruit is de Raad gebleken, dat dit overleg voor alle aanvragende zorgdragers was samengesteld zoals artikel 3, eerste lid, van het Archiefbesluit 1995 voorschrijft.

§ 3.3. Terinzagelegging

De openbare terinzagelegging heeft, zoals uw adviesaanvraag vermeldt, niet geresulteerd in reacties.

4. *Toetsing van inhoudelijke aspecten*

Mede op grond van zijn hiervoor vermelde bevindingen heeft de Raad getracht zich een oordeel te vormen over de inhoudelijke aspecten van het onderhavige ontwerp. Hij heeft daarbij vooral gelet op de reikwijdte van de ontwerp-lijst (§ 4.1), de wijze waarop de gehanteerde selectiedoelstelling en de daaraan gerelateerde selectiecriteria zijn toegepast (§ 4.2), alsmede op de vraag of in afdoende mate met de verschillende belangen rekening is gehouden (§ 4.3).

§ 4.1. De reikwijdte van de ontwerp-lijst en het driehoeksoverleg

De oorsprong van deze lijst ligt in het traject van het opstellen van een nieuwe gemeentelijke selectielijst. Na 1994 zijn de wegen gescheiden. Het samenstellen van een lijst heeft bij de gemeenten ook lang geduurd maar die organisaties beschikten nog over een bestaande selectielijst. De politieregio's zijn in 1994 als nieuwe organisaties opgericht. Bij die oprichting zijn geen voorzieningen getroffen voor het tijdelijk vaststellen van een selectielijst. Als gevolg daarvan beschikten en beschikken de regio's niet over een vastgestelde lijst. Omdat de politieregio's niet beschikken over vastgestelde lijsten is en was eventuele vernietiging die in de periode 1994-2005 uit de archieven van de politieregio's heeft plaatsgevonden niet legaal, natuurlijk met uitzondering van de gegevens die vallen onder de Wet Politierregisters. Vernietiging heeft wel plaatsgevonden, zie bijvoorbeeld de kwestie met de bestanden van het Centraal Informatie- en Coördinatiepunt Infrastructurele Projecten in Gelderland.²

De Raad betreurt het gebrek aan aansluiting bij de selectielijsten van andere actoren op dit beleidsterrein. Op basis van het RIO *'Handelen met de sterke arm'* uit 1996, is pas zeer onlangs het BSD *Selectielijst voor de neerslag van de handelingen van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de onder hem ressorterende actoren op het beleidsterrein Politie over de periode vanaf 1994'* vastgesteld³. Een gecombineerd BSD van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de politieregio's was naar mening van de Raad te verkiezen geweest boven de huidige ontwerp-selectielijst.

De ontwerp-selectielijst is in de vaststellingsprocedure gebracht op het moment dat er twee belangrijke ontwikkelingen gaande zijn. Ten eerste ligt er een kabinetsvoorstel om alle politiekorpsen in één organisatie onder het gezag van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties te brengen. Ten tweede wordt er gewerkt aan een wetsvoorstel ter herziening van de Wet Politierregisters. Beide ontwikkelingen hebben tot gevolg dat de ontwerp-selectielijst op het moment van vaststelling al bijna weer verouderd is.

² Zie <http://labyrinth.opweb.nl/illegalevernietiging1>

³ Dit BSD is gepubliceerd in de Staatscourant van 31 maart 2005, nr. 62, het advies van de Raad voor Cultuur is uit 1998, nr. Arc981650/2 17 februari 1998).

§ 4.2. Toepassing van de selectiedoelstelling en - criteria

Uit het verslag van het driehoeksoverleg blijkt, dat de selectiedoelstelling is toegepast in de versie die niet alleen ziet op de reconstructie van het overheidshandelen op hoofdlijnen, maar ook op de reconstructie van de belangrijkste historisch-maatschappelijke gebeurtenissen en ontwikkelingen. De Raad constateert echter dat de ontwerp-lijst geen duidelijke selectiedoelstelling hanteert. In de ontwerp-lijst staat wel “De politietaak en de uitvoering daarvan op regionaal niveau bepalen in belangrijke mate de waarde, die aan archiefbescheiden van de regionale politiekorpsen als bestanddeel van het cultureel erfgoed moeten worden toegekend”. De Raad adviseert u lijst en verslag met elkaar (en met de werkelijkheid) in overeenstemming te brengen.

§ 4.3. De waardering van de in artikel 2, eerste lid, van het Archiefbesluit 1995 bedoelde belangen

De Raad is er, op basis van het verslag driehoeksoverleg en de ontwerp-lijst die daar het resultaat van is, onvoldoende van overtuigd dat de ontwerp-lijst grotendeels recht doet aan de selectiedoelstelling en in voldoende mate rekening houdt met het cultuurhistorisch belang, het administratieve belang en het belang van de recht- en bewijszoekende burgers. In de navolgende paragraaf gaat de Raad nader in op zijn bedenkingen.

5. Nadere beoordeling van de ontwerp-lijst

In aansluiting op bovenstaande overwegingen en bevindingen heeft de Raad de verschillende onderdelen van de ontwerp-lijst bezien. Deze geeft hem aanleiding tot het plaatsen van de hierna volgende opmerkingen.

Bewaartermijnen

De bewaartermijnen zijn, volgens de ontwerp-selectielijst, niet gebaseerd op de belangen van de recht- en bewijszoekende burger. Zij zouden dat volgens het Archiefbesluit wel moeten zijn. De Raad geeft in een aantal specifieke gevallen hieronder aan welke termijnen i.v.m. het belang van de recht- en bewijszoekende burger gewijzigd zouden moeten worden.

Taakuitvoering

De Staatssecretaris heeft aangegeven het belangrijk te vinden dat de Raad zich uitspreekt over de vraag of de juiste, historisch-maatschappelijk relevante, archieven worden bewerkt en overgebracht⁴. In het geval van deze ontwerp-selectielijst heeft de Raad ernstige twijfels. De regionale politiekorpsen zorgen voor handhaving van de openbare orde, het strafrechtelijk handhaven van de rechtsorde, en het uitoefenen van bestuurlijk toezicht. Deze taken vormen een

⁴ *Brief van de Staatssecretaris van OCW aan de Tweede Kamer in het kader van de vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van OCW (VIII) voor het jaar 2005, TK 29 800 VIII, nr. 248, dd. 8 juli 2005.*

van de pijlers onder de democratische rechtsorde. Juist voor wat betreft de taakuitvoering van de regionale politiekorpsen schiet deze lijst ernstig tekort, zowel in verantwoording, omdat niet duidelijk is waarop deze selectie is gebaseerd,, als in het in beeld brengen van de veelheid aan politietaken die onder bovengenoemde noemers zijn te vatten.

In het algemeen vindt de Raad het deel van de lijst dat gewijd is aan de taakuitvoering veel te summier. De rubriek die specifiek op de taakuitvoering ingaat beslaat precies I A-4 en is, zeker gezien in het licht van de (over)gedetailleerdheid van veel voorgaande selectielijsten, zeer globaal.

Vaststelling van dit gedeelte (paragraaf 3 van de lijst) zou uitnodigen tot een wel zeer diverse plaatselijke uitvoeringspraktijk. Vanwege de abstractie van de ontwerp-selectielijst wordt gewag gemaakt van zogenaamde uitvoeringslijsten die als uitwerking van deze lijst worden samengesteld. Deze uitvoeringslijsten komen de transparantie voor de burger niet ten goede. De belanghebbenden kunnen zich nu in het vaststellingstraject niet een goed oordeel vormen over wat er vernietigd gaat worden. In navolging van het Raadsadvies *Het tekort van het teveel* zouden op zijn minst deze uitvoeringslijsten gepubliceerd moeten worden.

Ook kan de Raad zich, gezien de vele wet- en regelgeving waarin politietaken zijn vastgelegd, niet aan de indruk onttrekken dat niet alle door de politieregio's uit te voeren taken in dit gedeelte aan de orde komen. De Raad geeft hiervan twee voorbeelden:

- In een aantal regio's kan de meldkamer onder de controle van de regiopolitie staan. De meldkamer is dan voornamelijk bemant door medewerkers van de politie. Een vernietigingstermijn voor de archiefbescheiden, slechts behorende bij deze taak, is in de huidige lijst niet te vinden.
- In deze ontwerp-selectielijst ontbreken tevens verwijzingen naar incidentele samenwerkingsverbanden i.v.m. met opsporings- en inlichtingenwerk, zoals het Centraal Informatie- en Coördinatiepunt Infrastructurele Projecten (CICI). Het CICI, dat onderzoek deed naar tegenstanders van de Betuwelijn, viel onder de verantwoordelijkheid van de Regiopolitie Gelderland-Zuid. Naar de mening van de Raad zullen de archiefbescheiden van een dergelijk verband niet alleen te vinden zijn onder Rubriek 1.2: Verslagen van interdisciplinaire samenwerkingsverbanden waarvan het secretariaat bij het korps berust. Het is de Raad niet duidelijk waar de overige bescheiden onder te vatten zijn.

Wet Politierregisters, in de toekomst Wet Politiegegevens

De verhouding tussen de Wet Politierregisters en de Archiefwet komt uitgebreid aan de orde. Het gaat hier om de het stellen van een belang dat slechts relatief korte tijd geldt (bescherming van de persoonlijke levenssfeer, maximaal 100 jaar) boven een belang dat 'eeuwigdurend' is (cultuurhistorie).

De opmerking in de ontwerp-selectielijst (p. 8) dat deze bestanden sowieso weinig waarde hebben indien de bestanden zijn geanonimiseerd wordt gelogenstraft door het feit dat de voorgaande, papieren registers, die niet op naam toegankelijk zijn, vrij algemeen bewaard zijn en veelvuldig gebruikt worden. Ook een door de Raad geraadpleegde inhoudelijke deskundige (prof.dr. S. Faber van de VU) wees op het belang van (een deel van) dit materiaal.

De bestanden zouden eventueel wel voor vernietiging in aanmerking kunnen komen als er een mogelijkheid zou bestaan om gegevens die betrekking hebben op, gerelateerd zijn aan of direct voortvloeien uit bijzondere tijdsomstandigheden of incidenten op landelijk, regionaal of lokaal niveau van vernietiging uit te zonderen en tevens de mogelijkheid tot het bewaren van steekproeven zou worden opengelaten. Deze criteria zouden in een algemene beleidslijn vervat moeten worden. De Raad adviseert om er bij de desbetreffende wetgevingsjuristen op aan te dringen een dergelijke beleidslijn in de nieuwe Wet Politiegegevens op te nemen.

Klachten

Bescherming van de persoonlijke levenssfeer is niet altijd een argument om niet te bewaren. Hier geldt volgens de Raad het uitgangspunt: klachten die hebben geleid tot herziening van het beleid B3, klachten die maatschappelijke onrust veroorzaakt hebben, B5.

Hulpadministraties

Bescheiden die inzicht geven in de opbouw van te bewaren (papieren) gegevensbestanden, de zogenaamde 'documenting documents', komen volgens de Raad voor bewaring in aanmerking.

Financiële bescheiden

De V-termijn voor alle financiële bescheiden zou 7 jaar *na vaststelling van de rekening* moeten zijn.

Rubriek 2.3.1, Benoeming individuele personeelsleden

In feite behelst deze rubriek niet alleen bescheiden betreffende de benoeming van personeelsleden, maar ook betreffende het beheer van individuele personeelsleden (functioneringsgesprekken, ziekmeldingen, opleidingen, etc.) en de uitdiensttreding. De Raad adviseert u de omschrijving van de rubriek in deze zin te wijzigen.

Rubriek 2.4.1.2 Stichting gebouwen

Volgens de selectielijst voor gemeenten blijven de bouwvergunningen met bijbehorende bescheiden permanent bewaard. In dat geval zouden de bestekken met bijbehorende tekeningen voor vernietiging aangewezen kunnen worden, 10

jaar na verval van het belang. Dat voorkomt dat anders erg veel dubbel bewaard wordt, dat uiteindelijk ook nog in de depots van een en dezelfde archiefbewaarplaats terecht komt.

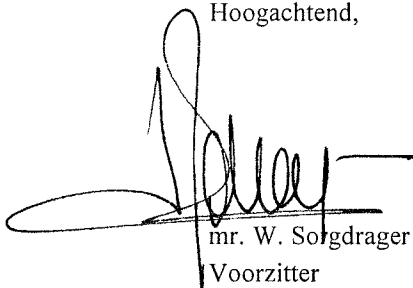
6. *Advies*

De Raad zou u in eerste instantie willen adviseren de ontwerp-selectielijst niet vast te stellen. De Raad komt tot dit standpunt op grond van de volgende bezwaren:

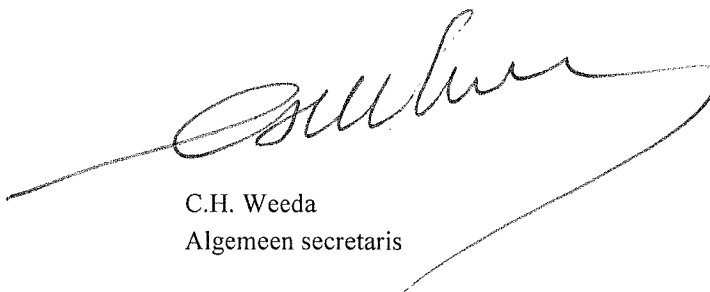
- Gelet op de kwaliteit van de lijst, vooral voor wat betreft de uitvoering van de politietaak, bestaat het gevaar dat grote hoeveelheden archiefmateriaal, van belang voor de historie, vernietigd zullen worden.
- Ook gelet op de kwaliteit van de lijst wordt te veel een opening geboden voor interne interpretaties en dus een intern selectiebeleid zonder dat mogelijkheid van externe toetsing aanwezig is.
- De herziening van de Wet Politierregisters zou wel eens tot een ander bewaarbeleid kunnen leiden. Het zou wrang zijn als tussen het vaststellen van deze selectielijst en het vaststellen van die wet de Politierregisters uit de periode 1994-2005 geheel vernietigd zouden worden. Gezien het bewaarbeleid t.a.v. archieven van gemeentelijke politiekorpsen zou dit tot een betreurenswaardige lacune in een zeer interessant bestand leiden.
- De herziening van de gehele politieorganisatie zal vanaf 1 januari 2008 een geheel nieuwe lijst noodzakelijk maken. De periode tussen nu en die datum zou gebruikt kunnen worden om de kwaliteit van de huidige lijst aanmerkelijk te verbeteren en de lijst aan te passen aan de toekomstige situatie.

De Raad heeft er echter begrip voor dat het ontbreken van een selectielijst bezwaarlijk is voor de bedrijfsvoering van de regionale korpsen. De Raad adviseert u daarom de selectielijst slechts vast te stellen voor de rubrieken 1 en 2, met inachtneming van de opmerkingen die gemaakt zijn in dit advies.

Hoogachtend,

mr. W. Sorgdrager
Voorzitter

C.H. Weeda
Algemeen secretaris